ПРАКТИЧНА РОБОТА № 2.1

Тема: Робота з операційною системою Windows.

Мета роботи: освоїти основні прийоми керування роботою комп'ютера на базі операційної системи MS Windows.

Прилади и обладнання: ПК, ОС MS Windows, методичні вказівки для виконання практичної роботи.

Кількість годин: 2 години.

Порядок виконання роботи:

- 1. Відробити запуск Windows у звичайному режимі й режимі захисту від збоїв. Процедуру виходу із системи.
- 2. Вивчити використання довідкової системи Windows .
- 3. Завантажити програми «Блокнот», «Графічний редактор Paint», «Word Pad». Змінити розміри вікон цих програм, їхнє розташування на робочому столі. Випробувати прийоми перемикання між програмними вікнами.
- 4. Запустити редактор Блокнот, скласти оголошення на довільну тему. Оголошення повинне включати в заголовку прізвище, ім'я, студента номер групи й назва факультету.
- 5. Перенести текст оголошення з редактора Блокнот у програму WordPad, використовуючи буфер обміну.
- 6. Одержати довідку по програмі «Графічний редактор Paint» використовуючи довідкову систему Windows .
- 7. Запустити «Графічний редактор Paint», намалювати в редакторі Paint малюнок. Для ознайомлення із прийомами роботи в програмі, використайте довідкову систему.

Теоретичні відомості.

Запуск Windows XP, режими запуску.

Запуск Windows XP відбувається автоматично при включенні комп'ютера.

При неполадках у роботі комп'ютера може виникнути необхідність в аварійному режимі запуску ОС.

В Windows XP передбачено кілька таких режимів. Для їхнього виклику при завантаженні комп'ютера натисніть кілька разів клавішу F8. На екрані з'явиться меню завантаження Windows:

- 1.Normal звичайний режим, у цьому режимі відбувається стандартне завантаження ОС.
- 2. Logged створення протоколу завантаження, аналогічний режиму Normal, однак при завантаженні створюється файл Bootlog.txt, у який заноситься інформація про завантажений драйвери й виконані команди.
- 3.**Safe mode** безпечний режим або режим захисту від збоїв, у ньому вантажиться тільки ядро системи й мінімальний набір драйверів. Не виконуються команди з файлів autoexec.bat й config.sys
- 4.Safe mode with network support безпечний режим, з підтримкою мережі.
- 5. Step by step покрокове виконання, перед тим як виконати чергову команду з настроювальних файлів autoexec.bat й config.sys система запитує у вас підтвердження. Використається для локалізації команд ОС, що приводять до проблем при завантаженні.

- 6.**Command prompt only** тільки командний рядок, эмулюется режим DOS для запуску програм не працюючих у багатозадачному режимі Windows XP.
- 7. Safe mode Command prompt only командний рядок у безпечному режимі, аналогічний простому безпечному режиму, але не завантажує графічну оболонку Windows XP.

Закінчення ceancy роботи в Windows.

Процес закінчення роботи в Windows XP складається з декількох операцій і потрібно виконувати їх у наступному порядку:

- Натисніть кнопку Пуск. З'явиться головне меню.
- Натисніть у головному меню опцію Виключити комп'ютер.
- З'явиться вікно діалогу

- Натисніть на середню кнопку вимикання

Починається процес підготовки комп'ютера до вимикання. Через якийсь час комп'ютер виключиться автоматично. Якщо ви не закрили який-небудь додаток або програму, вона закриється автоматично.

Огляд робочого стола Windows XP : панель завдань, структура кнопки Пуск.

Всі дії в Windows XP розвертаються на робочому столі. Основний елемент робочого стола - панель завдань. На ній розташовуються піктограми всіх відкритих вікон і кнопка Пуск, що відкриває головне меню.

Панель завдань.

У нижній частині робочого стола знаходиться «Панель завдань». На ній розташована кнопка Пуск, годинники й перемикач регістрів клавіатури. При подальшій роботі відкриття додатків, програм, документів або папок на панелі завдань з'являється відповідному відкритому вікну кнопка. Натискання кнопки на панелі завдань розгортає вікно додатка, папки, програми.

Поточна дата з'являється після натискання мишею на зображенні годин.

Перемикач регістра показує стан поточного регістра клавіатури. Для перемикання регістра

на панелі завдань натисніть мишею на значок регістра

Прийоми роботи з панеллю завдань.

Основне призначення панелі завдань - зручний доступ до відкритих вікон папок, програм, додатків. Як тільки ви відкриваєте вікно, його значок з'являється на панелі завдань. Для розгортання вікна на робочому столі натисніть мишею його значок на панелі завдань.

Розміщення відкритих вікон на панелі завдань.

Якщо місця на панелі завдань досить, у згорнутому вікні додатка міститься інформація про назву програми й відкритий файл. У міру збільшення числа відкритих вікон зменшується кількість виведеної інформації в значку додатка, тому що вільного місця на панелі завдань не залишається. Починаючи з деякого моменту лінійки вікон, заміняються піктограмами.

При подальшому відкритті нових вікон з'явиться можливість переглядати панель завдань за допомогою лінійки прокручування.

Для розгортання вікна на робочому столі натисніть мишею його значок на панелі завдань.

Переключення завдань.

В Windows XP передбачено кілька способів переключення між завданнями. З одним з них ви ознайомилися при вивченні панелі завдань. Ви просто натискаєте потрібний значок на панелі завдань і на екрані з'являється вікно завдання. Цей спосіб зручно використати, коли панель завдань видно.

У тому випадку, коли панель завдань не видно ви можете скористатися для перемикання між завданнями клавішами Alt+Tab. При цьому з'являється вікно з піктограмами активних завдань. Переміщення між завданнями здійснюється клавішами Alt+Tab або Alt+Shift+Tab. Для переміщення вперед за списком завдань утримуйте

постійно натиснутої клавішу Alt, а для переміщення назад - клавіші Alt+Shift. Рух за списком здійснюється змінним натисканням клавіші Tab.

Після вибору піктограми потрібного завдання відпустіть клавішу Alt. На екрані з'являється вікно обраного завдання.

Команди головного меню.

Керування роботою Windows XP здійснюється через головне меню. Звичайно воно викликається натисканням кнопки Пуск, але можна використати й сполучення клавіш Ctrl+Esc, особливо коли панель завдань не видно.

Після натискання кнопки Пуск на екрані з'являється головне меню:

– Команда Виключити комп'ютер

Натискання піктограми Виключити комп'ютер викликає поява вікна діалогу "Вимикання комп'ютера ". Яке містить 3 кнопки режим «Очикування», «Вимикання» й «Перезавантаження».

«Вимикання» - закриття всіх програм і повне вимикання комп'ютера.

«Перезавантаження» - закриття Windows XP і перезапуск комп'ютера.

«Очикування» - зменшує живлення поглина комп'ютером і переводить його в сплячий режим.

– Команда Виконати

При виконанні цієї команди з'являється вікно діалогу *"Запуск програми"* За допомогою кнопки *Огляд* ви зможете переглянути всі диски вашого комп'ютера й вибрати потрібну програму для запуску.

Ви можете й безпосередньо ввести в поле вводу *Відкрити* ім'я програми, яку потрібно виконати.

– Команда Довідка й підтримка

Ця команда відкриває вікно довідкової системи. Робота довідкової системи Windows XP

– Команда Знайти

При натисканні на піктограму Пошук праворуч від головного меню з'являється ще одне меню.

При виборі опції *Файли* й папки з'являється вікно діалогу пошуку, у якому ви можете задати параметри для пошуку файлів, програм, ярликів, папок і додатків. При пошуку об'єктів ви можете використати шаблони пошуку.

– Команда Настроювання

При натисканні на піктограму *Настроювання* праворуч від головного меню з'являється ще одне меню:

При виборі опції *Панель* керування з'являється вікно, у якому ви можете вибрати елемент вашого комп'ютера й настроїти його. При виборі опції *Принтери* з'являється вікно, у якому ви можете встановити принтер, призупинити печатку, видалити завдання на печатку. При виборі опції Панель завдань з'являється вікно, у якому ви можете настроїти *Панель* завдань.

– Команда Документи

Ця команда дозволяє швидко відкрити документ що використався недавно. При її виконанні на екрані з'являється список файлів з малюнками, документами текстових редакторів.

– Команда Програми

Установите курсор на опції *Програма* головного меню. Праворуч з'явиться список програм і додатків, установлених на вашому комп'ютері й призначених для запуску з головного меню.

Багато хто із цих програм і додатків оформлені як папки з відповідними піктограмами. Зверніть увагу на чорні трикутники праворуч у деяких рядках з опціями команди *Програми*. Установка курсору на рядок з таким трикутником розкриває ще одне меню.

Для запуску програми з меню або підміню *Програми* необхідно нажати мишею на виділеній опції.

Запуск програм за допомогою кнопки «Пуск» й ярликів програм на робочому столі.

Запустити програму на виконання в Windows XP можна декількома способами:

- 1. Якщо програма розроблена для Windows XP і встановлена на ваш ПК звичайним образом, то для її запуску можна скористатися кнопкою «Пуск». Наприклад, для запуску програми калькулятор
  - а) Натисніть кнопку Пуск. З'явиться головне меню.
  - b) Перемістіть курсор на команду *Програми*. З'явиться підменю.
  - с) Перемістіть курсор на папку «Стандартні». З'явиться підменю.
  - d) Перемістіть курсор на значок Калькулятор і клацніть кнопкою мишки.
- 2. Якщо на робочому столі Windows XP розміщений ярлик програми, подвійно клацнути мишкою на ньому теж приведе до запуску програми.
- 3. Якщо ви не знаєте, де розташований потрібний програмний файл на диску ПК, а в меню «Програми» кнопки «Пуск» немає рядка запуску для цієї програми, ви можете запустити програму з вікна пошуку файлів. Для цього виконаєте команду Пуск | Знайти | Файли й папки. З'явиться вікно діалогу "Знайти: Всі файли". Установіть параметри пошуку потрібної програми й натисніть кнопку Знайти. Перемістіть курсор на рядок зі знайденою програмою або її ярликом і двічі натисніть кнопку миші. Програма почне виконуватися.

Структура програмного вікна в Windows XP.

Кожна, запущена в поточному сеансі роботи, програма виконується в Windows XP у своєму вікні. Зовнішній вигляд цих вікон максимально стандартизований. На рис наведений приклад вікна програми «Блокнот».

Будь-яке програмне вікно в Windows XP ділиться на кілька частин:

 Заголовок вікна - у ньому вказується ім'я, запущеної програми й ім'я файлу з яким дана програма працює. У нашому випадку заголовок вікна - (Безіменний)-Блокнот.

- Головне меню програми розташовується під заголовком вікна й містить набір команд керування програмою.
- 3. Рядок стану являє собою горизонтальну область, розташовану нижче вікна документа, подає інформацію про поточний стан, що відбувається у вікні й іншій контекстній інформації.

Щоб перемістити вікно програми, досить установити покажчик мишки на заголовок вікна, нажати ліву кнопку мишки й не відпускаючи її, перетягнути вікно в інше місце робочого стола.

Щоб змінити розміри вікна програми, досить перетягнути кожний з його кутів в інше місце за допомогою миші при натиснутій лівій кнопці.

Робота із загальними меню програм.

Більшість прикладних програм для Windows мають схожі меню, і багато команд цих меню є однаковими для всіх програм. Це полегшує вивчення й використання нових програм, оскільки їхні функції багато в чому нагадують такі ж функції вже знайомих вам програм. Наступний перелік містить короткі пояснення деяких загальних меню й команд, які можна знайти в типовій прикладній програмі для Windows.

Меню Файл

Меню *Файл* містить команди відкриття й збереження документів. Звичайно воно містить також команди для друку документа, закриття прикладної програми (виходу з її) і інших. Наступний перелік містить пояснення деяких команд, які можна часто знайти в меню *Файл* прикладної програми:

- Створити. Ця команда створює новий документ. Якщо ви в цей момент працюєте з яким-небудь документом і хочете відкрити новий документ, виберіть команду Файл, потім Створити.
- Зберегти. Ця команда зберігає поточний документ на диску. Якщо документ був записаний раніше, те прикладна програма зберігає документ під його ім'ям. Якщо документ є новим і раніше не зберігався, то прикладна програма виводить на екран діалогове вікно Збереження файлу, яке можна використати для уведення імені файлу.
- **Відкрити.** Ця команда виводить на екран діалогове вікно *Відкриття файлу*. Використайте його для вказівки імені або для пошуку файлу, що ви хочете відкрити.
- Зберегти як. Ця команда дозволяє вказати нове ім'я для файлу документа. Якщо ви вже відкрили файл і хочете зробити нову копію під іншим ім'ям або зберегти файл в іншому форматі, використайте команду Зберегти як.
- **Макет сторінки.** Ця команда використається для вказівки розміру й орієнтації паперу, установки полів і деяких інших параметрів.
- Друк. Ця команда використається для вибору принтера, установки його параметрів і печатки поточного документа.

Виправлення

Меню *Виправлення*, як правило, містить команди, які дозволяють копіювати дані усередині документа й між документами в одній або різних прикладних програмах, а також видаляти дані.

- Скасувати. Ця команда скасовує попередню команду редагування. Якщо ви, наприклад, помилково видалили в документі щось потрібне, то ви можете вибрати команди Виправлення, Скасувати, щоб скасувати це видалення.
- Вирізати. Після того, як ви виділили частину документа, можна скористатися командами Виправлення, Вирізати, щоб видалити дані з документа й помістити їх у буфер обміну. Поки дані перебувають у буфері обміну, їх можна вставляти в інше місце даного документа або в інші документи.
- Копіювати. Ця команда копіює попередньо виділені дані з документа в буфер обміну.
  При цьому дані не віддаляються з документа, як у попередній команді.
- Вставити. Ця команда вставляє вміст буфера обміну документ. Вона використається, коли ви хочете вставити в документ щось, що попередньо було скопійовано в буфер обміну.

Довідка (?)

Дозволяє одержати довідку по програмі. Нижче приводиться список найбільш уживаних команд у меню *Довідка* прикладної програми:

 Зміст або Виклик довідки. Виберіть цю команду для того, щоб вивести на екран зміст довідки прикладної програми. ПРО (програму). Дана команда виводить на екран вікно, що містить інформацію про програму, включаючи її версію й серійний номер, назву компанії, що неї розробила, а іноді й інформацію про даний ПК (таку, як обсяг доступної пам'яті).

Стандартні прикладні програми Windows XP

Загальні правила роботи з текстом.

Введення й редагування тексту.

Натискання клавіші *Backspace* видаляє символ ліворуч від курсору. Символ праворуч від курсору видаляється натисканням клавіші *Delete*.

Щоб видалити слово, виділите його й натисніть клавішу Backspace або Delete.

Перемикання perictpa відбувається при натисканні й подальшому втриманні однієї із клавіш *Shift*. Таку операцію вам має бути проробляти щораз, коли потрібно друкувати прописну букву.

Перемикання на іншу мову.

Для перемикання клавіатури на іншу мову, з російської на англійський або навпаки, потрібно перемістити курсор миші в правий нижній кут панелі завдань на піктограму перемикача клавіатури. З'явиться спливаюче меню. Натисніть мишею на потрібному значку.

Є й інший спосіб перемикання розкладки клавіатури: за допомогою швидких клавіш *Alt+Shift; Ctrl+Shift.*

Видалення, копіювання, заміна й вставка тексту

Видалення, копіювання, заміну й вставку тексту можна робити з використанням функцій меню вікна текстового редактора або за допомогою клавіш *Delete*, *Ctrl+Insert*, *Shift+Insert*, *Shift+Del*.

Процес виконання всіх цих операцій розбивається на три етапи:

- Выделение той части текста, которую нужно скопировать, удалить или вставить.
- · Запоминание выделенного текста в буфере обмена.
- · Замена или вставка текста из буфера обмена.

Сполучення клавіш	Переміщення виділеної області
Shift+Home	До початку поточного рядка
Shift+End	До кінця поточного рядка
Shift+Page Up	Весь текст від поточного положення курсору до початку
Shift+ Page Down	Весь текст від поточного положення курсору до кінця

Щоб скопіювати фрагмент тексту в інше місце, виділите текст й у меню Виправлення виберіть команду Копіювати.

Щоб вставити скопійований або вилучений у буфер фрагмент тексту, помістите курсор у місце вставки й виберіть команду Вставити.

Запис у буфер обміну

Якщо потрібна частина тексту виділена. Цей фрагмент тексту ви можете:

Просто удалить, нажав клавишу Del.

- · Удалить и отправить удаленный фрагмент в буфер обмена командой меню окна Правка | Вырезать или нажатием клавиш Shift+Del.
  - Скопировать выделенный кусок текста в буфер обмена командой меню окна Правка | Копировать или нажатием клавиш Ctrl+Insert.

Вставка з буфера обміну

Перемістіть маркер у те місце, де ви збираєтеся розміщати текст із буфера обміну. Якщо ви хочете вставити його замість іншого тексту, то замінний текст повинен бути виділений. Для вставки тексту з буфера обміну виконайте команду меню вікна Виправлення | Вставити або натисніть клавіші Shift+Insert.

Блокнот.

Блокнот - це найпростіший текстовий редактор, який можна також використовувати як зручний засіб прегляду текстових файлів (формат .txt і деяких інших). Для створення текстових документів його застосовують рідко (тільки для невеликих записок), але цю програму зручно використовувати для відпрацювання навичок роботи з клавіатурою. Програма запускається командою Пуск — Програми — Стандартні — Блокнот.

Відкриття й створення файлів.

Для відкриття файлу виконаєте команду *Файл* | Відкрити. З'являється вікно "Відкрити файл".

Зверніть увагу на поле *Тип файлів*. Там надруковано "*Текстові документи*", тому в поле Ім'я файлу указане розширення для файлів *.txt. Це означає, що видимими файлами для вас будуть тільки текстові файли з розширенням *.txt.

Натисніть кнопку розкриття списку в поле Тип файлів й установіть опцію Всі файли. Тоді ви зможете бачити й інші типи файлів, які можуть бути відкриті у вікні блокнота. Взагалі, у вікні блокнота можна відкрити й переглядати практично будь-який файл.

Для створення файлу необхідно виконати команду *Файл* | *Створити*. Якщо в поточний файл, що редагує, були внесені зміни, буде запропоновано зберегти поточний файл і після збереження з'явиться вікно з новим файлом.

Текстовий редактор WordPad.

Текстовий редактор WordPad працює з невеликими документами. Він відрізняється від програми Блокнот тим, що допускає форматування абзаців, використання різних шрифтів, дозволяє вставляти в текст різні об'єкти, зокрема малюнки й аркуші електронної таблиці Excel і при цьому допускає редагування цих об'єктів. У цьому редакторі є режим попереднього перегляду документа перед виводом на друк.

Запуск редактора WordPad

Запуск текстового редактора WordPad здійснюється з головного меню командою Пуск | Програми | Стандартні | WordPad.

Вікно текстового редактора WordPad.

Після запуску на робочому столі з'являється вікно редактора WordPad "Документ WordPad".

🗒 Документ - WordPad		_ 8 ×
<u>Файл Правка Вид Вставка Форм</u>	мат <u>2</u>	
Times New Roman (Кириллица)		
A · · · 1 · · · 2 · · · 3 · · · 4 · · · 5 ·	····6····7···8····9···10···11···12···13···14··½·15····16···17···	
Для вывода справки нажмите клавишу Р	F1	NUM

У першому рядку втримується назва вікна. Воно починається з назви поточного файлу. У правому куті рядка розташовані кнопки керування вікном.

У другому рядку перебувають назви пунктів основного меню редактори WordPad: Файл, Виправлення, Вид, Вставка, Формат. Знак питання "?" означає виклик довідки.

На третьому й четвертому рядках ви бачите панелі інструментів: *Стандартна* й *Форматування*.

На п'ятому рядку під панеллю Форматування розташоване лінійка.

Велике біле поле це те місце, де ви будете друкувати текст, розміщати малюнки й інші об'єкти.

Останній рядок вікна текстового редактора WordPad називається "*Рядок стану*". На ній з'являються повідомлення довідкового характеру.

Панелі інструментів.

На панелях інструментів *Стандартна* й *Форматування* розміщені кнопки виклику більшості засобів текстового редактора WordPad. Призначення кнопок легко довідатися. Для цього досить перемістити покажчик миші на піктограму. Через якийсь час з'явиться підказка про функції кнопки. Для будь-якої кнопки на панелях інструментів можна знайти команду основного меню. У такий спосіб панелі інструментів використаються винятково для зручності в роботі. На панелях інструментів виклик програми завжди під рукою. Досить просто нажати кнопку.

D	Створення нового документа	# 4	Пошук вказаного зразка тексту
È	Відкриття існуючого документа	X 🗈 🛍	Команди для роботи з буфером обміну
	Збереження змін у документі	\$	Відміна останньої дії
4	Друкування документа на принтері		Вставка в документ поточної дати та часу
Попередній перегляд документа		10 🗸	Розмір шрифту
жкч	Використання жирного, курсивного, підкресленого оформлення тексту	Itil	Вирівнювання тексту документа
	Вибір кольору тексту	E	Маркований список
Arial			Шрифт

Основне меню.

При натисканні мишею пункту основного меню текстового редактора WordPad з'являється список команд цього пункту. Коротко опишемо функції команд кожного пункту спадаючого меню.

- <u>Файл.</u> Створення, відкриття, збереження документів. Ви можете працювати тільки з одним файлом. У цьому ж пункті втримуються опції перегляду й печатки. У нижній частині спадаючого меню виводиться список чотирьох останніх файлів, з якими ви працювали.
- <u>Виправлення</u>. Копіювання, видалення, вставка з буфера обміну, вирізання частини тексту, пошук і заміна, виділення всього вмісту документа. Зверніть увагу на опцію Спеціальна вставка. З її допомогою ви можете не тільки вставляти такі об'єкти як малюнки, але й редагувати їхніми засобами того редактора, де вони створювалися.
- <u>Вид.</u> Забирає з екрана панелі інструментів, лінійку, рядок стану. Наявність прапорця вказує на присутність елемента у вікні редактора. При виборі команди Параметри з'являється вікно діалогу "Параметри".

- Вставка. Перша опція цього пункту меню Дата й час вставляє в текст дату й час.
  Зверніть увагу, що одночасно вставити дату й час не можна. Команда Вставка відкриває список об'єктів, які ви можете вставити в текст.
- Формат. Ця опція відкриває список об'єктів форматування. Вибравши пункт Шрифти, ви можете встановити потрібний шрифт зі списку, вибрати його написання, указати розмір букв й атрибути. Команда Маркер установлює на початку поточного абзацу чорну крапку. Опція Абзац відкриває вікно, у якому встановлюються параметри абзацу. Табуляція завершує список опцій цього пункту меню.

Лінійка.

Лінійка в WordPad дозволяє швидко змінювати відступи абзаців, сторінкові поля, а також встановлювати позиції табуляції за допомогою миші.

Команда Лінійка в меню Вид виводить або забирає лінійку.

Створення файлу.

При виконанні команди *Файл* | *Створити* на екрані з'являється вікно "*Новий документ*", у якому вам потрібно буде вказати якого типу файл створити. Якщо ви не виберіть файл самі, буде створений той, на якому в сучасний момент перебуває маркер.

Збереження файлів.

Для збереження файлів в WordPad використовуються команди Зберегти й Зберегти як меню Файл. Команда Файл | Зберегти зберігає поточний файл під тим же ім'ям, у тім же форматі й на тім же місці. Швидкий виклик команди здійснюється натисканням клавіш Ctrl+S.

Команда *Файл* | *Зберегти* як дозволяє зберегти зміни внесені в редагує файл, що, у файлі з іншим ім'ям.

Зміна типу й імені файлу

При виклику команди Зберегти відкривається вікно "Збереження файлу". У нижній частині цього вікна перебувають два поля уведення. У поле *Тип* файлу виводиться тип поточного файлу, а в поле *Ім'я* файлу його ім'я. Натисніть кнопку списку, що розкривається, поля Тип файлу. З'явиться список форматів файлів, у яких додаток WordPad може зберігати дані:

- · Word для Windows
- · Файл RTF
- · Текстовый документ
- · Текстовый документ для MS-DOS

Виберіть потрібний тип і перейдіть до редагування поля *Ім'я файлу*. Надрукуйте нове ім'я файлу і його розширення. Якщо ви не вкажіть розширення файлу, то воно буде обрано залежно від типу файлу, що зберігає. Для текстових файлів за замовчуванням ставиться розширення *.txt.

Відзначимо, що розширення файлу може й не виводиться на екран. Це визначається наявністю прапорця Не відображати розширення MS-DOS для файлів зареєстрованих типів на вкладці *Перегляд* вікна "*Параметри*". Це вікно з'являється після виконання команди *Bud* | *Параметри*. Пункт меню *Bud* є у вікні кожної папки.

При збереженні файлів можна втратити інформацію. Якщо файли з розширенням *.doc aбo *.rtf зберігаються як текстові, то безповоротно губиться опис форматів. Але це очікувана неприємність.

Набагато більше неприємні зміни з файлом відбуваються при збереженні його як текстового документа для англомовної версії MS-DOS. Тут разом з форматом безповоротно губиться весь російський текст.

Форматування тексту.

Покажемо, як можна форматувати набраний текст у редакторі WordPad. Форматувати можна весь текст або його частина. В обох випадках потрібно виділити кольорами ту частину тексту, яку потрібно форматувати. Для виділення всього файлу виконаєте команду *Виправлення* | *Виділити все*. Для форматування абзацу, виділите тільки його.

Для форматування шрифту виконаєте команду *Формат* | Шрифт. З'являється вікно "Шрифт".

Шрифт			? ×
Шрифт: Times New Roman Ti Times New Roman Ti Tools Ti Tracks Ti Tracks Ti Tracks Ti Trebuchet MS Ti Verdana Ti Verdana	Начертание: Обычный Обычный Курсив Полужирный Полужирный Курсив	Размер: 10 11 12 14 16 18 20	ОК Отмена
Атрибуты Зачеркнутый Подуеркнутый Цдет: Черный	Образец АввьБбЯя На <u>б</u> ор символов: Кириллица		
Шрифт TrueType. Он использ экран, так и на принтер.	уется для вывода как на		

В області *Шрифт* виводиться перелік доступних шрифтів. Установите маркер на потрібному вам шрифті.

В області *Написання* можна вибрати стиль припустимих накреслень для символів шрифту.

В області Розмір приводиться перелік припустимих розмірів символів шрифту.

Зверніть увагу на область вікна Зразок. Тут можна побачити як виглядає текст після внесених змін.

В області *Атрибути* ви можете встановити прапорці *Закреслений*, *Підкреслений* і вибрати кольори шрифту.

В області Кольори, також можна вибрати кольори символів шрифту.

В області *Набір* символів приводиться перелік вхідних до складу шрифту наборів символів. Їх вибирають відповідно до використовуваної мови.

Зверніть увагу на панель *Форматування*. Всі установки параметрів форматування шрифту можна було зробити на цій панелі.

Форматування абзацу.

У цьому розділі Ви довідаєтеся як форматувати абзац. Це робиться за допомогою команди Формат | Абзац. Після її виконання на екрані з'являється вікно діалогу "Абзац". В області Відступ у полях Ліве і Правий друкуються величини відступів тексту від лівих і правих полів. При уведенні потрібно вводити тільки числа, у тому числі й дробові.

A	бзац		? ×
	Отступ <u>Л</u> евый:		ОК.
	<u>П</u> равый:	Осм	
	П <u>е</u> рвая строка:	0 см	
	<u>В</u> ыравнивание:	По левому краю 💌	

У поле Перший рядок вказується величина відступу першого рядка тексту від лівого поля. Для створення виступу потрібно ввести негативне значення.

У поле уведення *Вирівнювання* втримується список способів вирівнювання виділеного абзацу. Для вибору способу розкрийте список і натисніть мишею потрібний рядок. Аналогічний результат виходить при натисканні відповідних кнопок на панелі Форматування. Кнопки називаються так само як опції в списку способів вирівнювання.

Назва	Функція
По лівому краю	Вирівнює текст по лівому відступу
По правому краю	Вирівнює текст по правому відступу
По центру	Вирівнює текст між полями

Додавання й видалення маркера.

Абзац в WordPad можна позначити маркером. Він має вигляд круглої чорної крапки. Залежно від того як відформатований текст абзацу вид маркера змінюється. Установка маркера виробляється командою Формат | Маркер або натисканням на панелі Форматування піктограми Маркери. Коли маркер установлений у списку опцій меню Формат, з'являється значок перед командою Маркер. Для видалення маркера потрібно повторити процедуру його установки.

При видаленні маркера змінюються характеристики форматування абзацу. У нашому прикладі після видалення маркера значення лівого відступу й відступу першого рядка стали рівними нулю.

Калькулятор.

Вам потрібно швидко зробити прості обчислення, а потужний додаток, наприклад, електронна таблиця Excel, і завантажується довго, і віднімає системні ресурси: пам'ять, швидкодія. Тут вас врятує калькулятор Windows XP.

З його допомогою ви можете обчислювати тригонометричні, гіперболічні, статечні, показові, логарифмічні й найпростіші статистичні функції. Обчислення по формулах можна проводити як з використанням дужок, так і з урахуванням стандартного пріоритету операцій.

🔜 Каль	кулятор				_ 🗆 ×
<u>П</u> равка	<u>В</u> ид <u>?</u>				
					0,
		Bac	k C	E	С
MC	7	8	9	$\langle I \rangle$	sqrt
MR	4	5	6	*	%
MS	1	2	3	-	1/×
M+	0	+ -		+	=

Для обчислення зворотних функцій потрібно встановлювати прапорець Inv і натискати на кнопку з назвою відповідної прямої функції.

Управляти роботою калькулятора можна, натискаючи мишею відповідні кнопки на його панелі, або введення числа й оператори із клавіатури. Для введення із цифрової частини клавіатури необхідно нажати клавішу NumLock.

Калькулятор викликається командою головного меню Пуск | Програми | Стандартні | Калькулятор.

Набагато більші обчислювальні можливості будуть доступні, якщо використати так званий інженерний вид калькулятора. У пункті меню *Вид* виберіть опцію, *Інженерний* і на екрані з'явиться зображення калькулятора для інженерних обчислень.

🥅 Кальку	улятор									_ 🗆 ×
<u>П</u> равка <u>В</u>	<u>Вид ?</u>									
										0,
C Hex	۲	Dec	O Oct	O Bin		• Deg	C	Rad	0 6	irad
🗖 Inv		Нур					Bac	k C	E	С
Sta	F-E	1	]	MC	7	8	9	I	Mod	And
Ave	dms	Ехр	In	MR	4	5	6	*	Or	Xor
Sum	sin	х'у	log	MS	1	2	3	-	Lsh	Not
S	COS	x^3	n!	M+	0	+ -	1	+	=	Int
Dat	tan	×^2	1 / ×	PI	Α	В	С	D	E	F

Одержання довідки

Укажіть на будь-яку кнопку калькулятора й натисніть праву кнопку миші, а потім виберіть команду Що це таке?. У наступній нижче таблиці зібрані функції деяких кнопок калькулятора і їхні аналоги на клавіатурі:

Кнопка калькулятора	Клавіші клавіатури	Виконувані дії
С	Esc	Починає обчислення по новій формулі
Back	Backspace	Видаляє останню цифру відображуваного числа
CE	Del	Видаляє відображуване число
MS	Ctrl+m	Копіює поточне число з поля введення на згадку
MR	Ctrl+r	Заміняє число в поле введення числом, що зберігається в пам'яті. Вміст пам'яті не міняється.
МС	Ctrl+l	Очищає пам'ять
M+	Ctrl+p	Додає поточне число в поле введення до числа, що зберігається в пам'яті.
F-E	v	Представляє число в експонентному виді. Доступна при використанні десяткової системи.
Exp	X	Дозволяє введення чисел в експонентному виді. Доступна при використанні десяткової системи.
n!	!	Обчислює добуток n цілих чисел. n!=1*2*3**(n-1)*n
+/-	F9	Змінює знак числа на протилежний

Графічний редактор Paint.

Графічні редактори - це прикладні програми, що служать для створення, перегляду, редагування кольорових графічних зображень. В ОС Windows таким редактором є Paint. Загальний вигляд вікна типовий для програм ОС Windows: у верхній його частині розміщується смуга заголовка, що складається з назви програми, назви малюнка; у лівій частині рядка заголовка знаходиться кнопка віконного меню, що має вигляд емблеми редактора, у правій частині - розміщені кнопки управління вікном. Під рядком заголовка розміщено меню програми, що складається з пунктів: Файл, Правка, Вигляд, Малюнок, Палітра, Довідка. Центральну частину вікна займає ділянка малювання. Зліва, біля межі вікна, знаходиться панель інструментів, що використовується для створення і редагування зображення. Під панеллю інструментів розміщується панель зразків, вигляд яких змінюється залежно від вибраного інструмента. Так, наприклад, при виборі інструмента "лінія" в наборі зразків буде представлено набір зразків ширини лінії.

Під ділянкою малювання розміщена палітра. Вона представлена 28 зразками кольору, що розміщуються в два ряди, їх використовують для малювання. Змінюють колір за допомогою клацання зразка кольору. У лівому нижньому куті, між палітрою і набором інструментів, розміщено індикатор кольорів. В індикаторі квадрат, розміщений попереду, зафарбовано основним кольором. Другий квадрат частково перекривається першим, він зафарбований фоновим кольором. Ліва кнопка миші працює з основний кольором, а права кнопка - з фоновим кольором.

Вздовж нижньої межі вікна розміщена стрічка стану, в якій, крім звичайних повідомлень, відображаються координати покажчика миші. Інструменти використовують для створення і редагування малюнків. Щоб вибрати інструмент, необхідно клацнути відповідну кнопку в наборі інструментів. Кнопка активного інструмента зображається інверсним кольором.

Призначення кнопок панелі інструментів:

42	Видічення довільної д'ілянки. Використовують для виділення контуром (пунктирною лінією) фрагмента малюнка довільної форми.
	Виділення прямокутної ділянки. Використовують для виділення прямокутного фрагмента.
0	<i>Гумка</i> . Цим інструментом користуються для видалення непотрібних фрагментів малюнка. Він "стирає" об'єкти, намальовані основним кольором, зафарбовуючи шлях переміщення вказівки кольором фону.
(%)	Заливка. Зафарбовує замкнену ділянку. Якщо фігура, що зафарбовується, має розрив, то фарба "розпливеться" по всій ділянці малювання.
2	Вибір кольору. Дає можливість копіювати певний колір об'єкта. Для цього потрібно вказати на ділянку, колір якої потрібно вибрати; вибраний колір демонструється на індикаторі поточних кольорів, що зручно, якщо малюнок складний.
Q	<i>Масштаб</i> . Дозволяє працювати з малюнком, представленим у збільшеному масштабі. Величина збільшення вибирається в наборі зразків.
0	<i>Олівець</i> . Дозволяє малювати від руки лінію, що повторює рух вказівки миші при натиснутій кнопці. Олівцем малюють лінії мінімальної ширини в один піксель довільної форми.
≜	<i>Пензлик</i> . При малюванні пензликом вибирають спочатку основний колір, а потім розмір цього інструмента. Ширина лінії залежить від форми і напрямку руху пензлика.
10	<i>Аерограф</i> . Перед початком роботи цим інструментом вибирають його розмір і колір на палітрі. Швидкість переміщення розпилювача впливає на щільність фарби.
$\mathbf{A}$	Надпис. Дозволяє створювати малюнки з фрагментами тексту.

$\mathbf{i}$	<i>Лінія.</i> Цей інструмент дозволяє малювати лінії заданої ширини і кольору. Ширина лінії вибирається в наборі зразків, колір - на палітрі.
2	<i>Крива</i> . Служить для малювання плавних кривих заданого кольору. Ширина лінії задається під набором інструментів. Лінія може мати два вигини.
	<i>Прямокутник</i> . Призначений для креслення прямокутників і квадратів (з натиснутою клавішею <i>Shift</i>) із заданим типом заповнення.
Д	Багатокутник. Використовують для малювання послідовності прямих ліній, що утворюють багатокутник із заданим типом заповнення.
0	<i>Еліпс.</i> Дозволяє накреслити еліпс і коло (якщо утримувати клавішу <i>Shift</i>) із заданим кольором і типом заповнення.

Обмін даними в системі.

Буфер обміну - це загальна для всіх програм область для зберігання даних, яку можна використати для обміну даними між документами або програмами. Процес обміну є досить простим. Дані копіюються або вирізують у буфер, а потім уставляються в інші місця даного документа або в інший документ.

Для видалення даних з документа й приміщення їх у буфер обміну виділите дані й виберіть команди *Виправлення, Вирізати*. Для копіювання даних з документа в буфер виділите дані й виберіть команди *Виправлення, Копіювати*. Для вставки даних з буфера в документ установите курсор на місце передбачуваної вставки й виберіть команди *Виправлення, Вставити*.

Одержання довідкової інформації з Windows XP.

Bxid y довідкову систему Windows XP.

Для входу в довідкову систему натисніть кнопку Пуск на панелі завдань і виберіть рядок Довідка з основного меню, що розкривається. З'явиться вікно діалогу довідкової системи Windows XP.

В Windows XP інформацію з довідкової система можна одержувати різними способами. Крім традиційного ручного перегляду змісту й пошуку слів у предметному покажчику організована система пошуку інформації в базі даних зі слів довідки.

Керування системою пошуку дозволяє швидко одержувати потрібну довідкову інформацію. У результаті пошуку виводяться близькі по термінології розділи, які ви можете швидко переглянути. Після одержання довідки ви можете додати до неї свої коментарі.

Команда Довідка основного меню виводить на екран три вкладки довідкової системи:

- Зміст
- Предметний покажчик
- Пошук

Натисніть мишею на назві однієї із вкладок, і ви ввійдете у відповідний розділ довідкової системи.

Одержання інформації із вкладки "Зміст".

На початку кожного рядка вкладки "Зміст" перебуває піктограма. На цій вкладці зустрічаються піктограми трьох видів. При переміщенні курсору по рядках зверніть увагу, що кожному виду піктограм відповідає відповідний напис на лівій кнопці в нижній частині вкладки:

ПІКТОГРАМА	НАПИС НА КНОПЦІ	ПРИЗНАЧЕННЯ
	Відкрити	Відкриває розділ
<u>(</u>	Закрити	Закриває розділ
2	Вивести	Виводить зміст довідки на екран

Піктограми змінюють свій вид при подвійному натисканні на них мишею. Розкрита книга закривається, а закрита - відкривається.

Після відкриття роздягнула малюнок піктограми змінюється на відкриту книгу. При цьому з'являються нові рядки, у яких на піктограмах зображені закрита книга або знак питання.

Після закриття роздягнула малюнок піктограми змінюється на закриту книгу. При цьому зникають рядка, які з'явилися після відкриття роздягнула.

Відкриття, закриття розділу або вивід довідки на екран відбувається в результаті подвійного натискання мишею на потрібному рядку.

Пошук довідки по предметному покажчику.

Для пошуку довідки по предметному покажчику виконаєте команду *Пуск* | Довідка й виберіть вкладку "Предметний покажчик".

На цій вкладці ви бачите поле уведення й вікно перегляду. У поле уведення ви вводите ключове слово. У вікні перегляду перебуває список ключових слів, упорядкований за алфавітом.

У міру уведення одного або декількох ключових слів. У вікні перегляду з'являються розділи. Перші букви назв яких збігаються із уже уведеними в поле уведення. Можна просто переглянути список у вікні перегляду за допомогою лінійки прокручування, виділити потрібний розділ, а потім нажати кнопку Вивести. На екрані з'явиться текст довідки.

Одержання інформації із вкладки "Пошук".

Нові можливості довідкової системи Windows XP дозволяють знаходити довідку по наборі слів або символів. Це розширює можливості одержання довідкової інформації. *Наприклад*, при пошуку довідки по слову "дані" у вкладці "*Предметний покажчик*" ви одержите повідомлення про відсутність довідкової інформації із цього слова, а при пошуку по наборі слів ви одержите список розділів, у яких зустрічається слово "дані".

Пошук по наборі слів у файлі довідки здійснюється командою *Пуск* | Довідка | Пошук. При першому виборі вкладки "Пошук" на екрані з'являється вікно діалогу для створення переліку слів, по яких буде вироблятися пошук.

Після створення переліку слів на екрані з'являється вкладка "Пошук". Вікно діалогу "Настроювання пошуку" буде з'являтися на екрані тільки після натискання кнопки Перешикувати.

Пошук буде здійснюватися по одному або декількох словах у верхнім полі уведення. У нашому випадку уведене слово "дані".

Слово для пошуку можна вибрати з переліку слів у другому полі уведення. Установите на нього курсор і воно з'явиться у верхнім полі уведення.

Щоб виконати пошук відразу декількох слів, уведіть їх у верхнє поле через кому.

Якщо слово містить дефіс, уведення дефіса є обов'язковим.

Варто враховувати, що відображаються розділи, що містять зазначені слова, причому назви знайдених розділів можуть не містити шукані слова.

Параметри пошуку.

Для установки параметрів пошуку натисніть кнопку Параметри на вкладці "*Пошук*" у вікні діалогу довідкової системи. З'явиться вікно діалогу "*Параметри пошуку*".

У поле уведення Відображати слова вказується один з режимів пошуку слів:

- починаючі з введених символів
- утримуючі введені символи
- закінчені введеними символами
- у точності відповідним уведеним символам.

Наприклад, введемо в перше поле введення символи "данны". Якщо вказати у вікні діалогу "*Параметри пошуку*" наступні режими пошуку слів:

- закінчені введеними символами
- у точності відповідним уведеним символам,
- те жодного розділу знайдено не буде, а якщо вказати режим
- починаючі з введених символів,

те буде знайдено 30 розділів.

Якщо вказати режим

- утримуючі уведені символи,

те буде знайдено 34 розділу.

Результат пошуку в режимі "утримуючі уведені символи".

Якщо встановити в другому вікні курсор на яке-небудь одне слово, то в третім вікні залишаться тільки утримуюче це слово розділи.

Контрольні питання.

- 1. Які режими запуску Windows XP існують?
- 2. Як запустити Windows XP в аварійному режимі?
- 3. Як запустити програму в Windows XP?
- 4. Як одержати довідку в Windows XP?
- 5. Як преместить і змінити в розмірах програмне вікно в Windows?
- 6. Для чого призначена панель завдань?
- 7. Перелічите способи перемикання завдань.
- 8. Опишіть структуру програмного вікна Windows XP.
- 9. Перелічите головні елементи програмного викна графічний редактор Paint.
- 10. Для чого використається буфер обміну в Windows XP ?
- 11. Перерахуйте основні операції яки використовуються для роботи з текстом в програмах Блокнот, WordPad.